

Avdelingsplan for Havhesten 2022-23

Barnehagens fem avdelinger har felles årsplan som ligger på barnehagens hjemmeside. Årsplanen konkretiserer barnehagens arbeid med rammeplanens innhold og beskriver barnehageårets spesielle satsningsområder.

Vi følger Rammeplan for barnehager sist endret 1.8-2017. Målet med Rammeplan er å gi personale en forpliktende ramme for planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagens virksomhet, samt å gi informasjon til foresatte og tilsynsmyndighet.

Felles del av årsplaner finner dere på hjemmesiden ekrekroken.no

Fagområdene i rammeplanen opptrer på kryss og tvers i vår hverdagsaktiviteter.

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse, mat og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknologi
- Antall rom og form
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn

Felles kommunalt fokus for barnehagene i Bærum

<https://www.baerum.kommune.no/globalassets/tjenester/barnehage/felles/lek-og-laring---rammeverk-for-kvalitet-i-barumsbarnehagen.pdf>

- Arbeidet med forebygging av mobbing.
- Lekens betydning for barns utvikling.
- Realfag - undring og glede knyttet til matematikk og naturfag.
- Livsmestring
- Digital hverdag

Et av barnehagens kjennetegn er, at den favner bredt. Den er på en og samme tid omsorgsarena og lekeplass, et sted for læring og vennskap og et fellesskap der små barn kan få sine første erfaringer

som samfunnsborgere i et demokrati. Barnehagen er møtested for barn og familier med variert kulturell og sosial bakgrunn, og med ulike erfaringer, interesser, ønsker og behov.

Menneskesynet hvormed vi ønsker å møte andre som subjekt, ligger sentralt som bakgrunn for vår pedagogiske praksis.

Forskningen viser at små barn er sosiale vesener, som via kroppslige handlinger og nonverbale kommunikasjonssignaler søker og går inn i relasjon til andre. De er i stand til å signalisere egne intensjoner og grenser, for eksempel når de vil ha pause fra interaksjonen med omsorgspersonen. For å komme inn i konstruktive dialoger og samhandlingsmønstre forutsettes at omsorgspersonene rundt dem er i stand til å se og tolke deres kroppslige og nonverbale kommunikasjonssignaler. Å møte barn som subjekt er altså ikke noe som trer i kraft etter hvert som de vokser og får språk. Utfordringen ligger der helt fra starten.

Å anerkjenne barn som subjekt betyr å møte den enkelte som et individ som kan forholde seg til seg selv, med rettigheter i forhold til egne tanker og følelser. (B.Bae 2007)

Barn må altså møtes som medmennesker, og ikke ut fra et mangelperspektiv som har mest fokus på hva de en gang skal bli.

Metodene, tankene og det pedagogiske fundament tilkjennegir den teoretiske forankringen hvormed vi utfører vår pedagogiske praksis.

Å nedskrive fastlagte temaer på forhånd og målrettet jobbe med og mot dem, vil ikke være i tråd med det læringssynet og det synet på barnet vi har.

Derfor vil det i denne plan være ord som beskriver praksisen vi ønsker for avdelingen, det faglige fundamentet og ikke forutbestemte temaplaner.

Barns rett til medvirkning inn på egen hverdag forholder vi oss med stor respekt til. Heldigvis har kunnskapene om barn endret seg og den gamle praksis med at forutbestemme for barna er historie. Nå skapes og formes barns utvikling i nært samspill med nettopp-barna selv, læring i kontekst og i samspill med omgivelsene.

Tanker, arbeidsmetoder og pedagogisk profil.

Det pedagogiske fundament avdelingens praksis hviler på, er utvunnet av ønsket om at ta barnet på alvor.

Synet vi har på barn legger premissene for både vår pedagogiske praksis og for barnets tilværelse i denne praksis. Utfra en konstruktivistisk tilgang hvor hovedtanken er at mennesket har medfødte ressurser og en medfødt interesse til at lære. Avdelingen har variert tilgjengelig materialer og plassering, innhold og utforming er gjennomtenkt utfra ønsket om at barna kan se, nå selv og blir inspirert. «Det pedagogiske rom speiler vårt syn på barn» (Nordin-Hultman 2004)

Kontekst, samhandling og menings skapning er sentralt når det kommer til vårt syn på læring. Det sosiokulturelle læringssynet.

På Havhesten er det å erfare verden sanselig innstilt- høyt verdsatt.

Betydelig kunnskap om rommet barna oppholder seg i, materialene de kan omgås, den faglige tilgangen er, sammen med det nære forhold til barn og familie, et subjekt- subjekt, forhold, barnas medbestemmelse inn mot egen hverdag, fremtredende i forståelse av den praksis som preger avdelingen og måten vi jobber og fortolker rammeplanens føringer på.

Et duftende fotbad er godt for sansene og en god sommertradisjon på Havhesten!

Reggio Emilia- filosofien står for en pedagogisk arbeidsmåte og et allsidig menneske og kunnskapssyn som har sin forankring i en humanistisk livsholdning. Med en dyp respekt for barnet og en overbevisning om at alle barn fødes rike og intelligente og en sterk tro på menneskets muligheter. *Å se barnet som et subjekt avspeiler nettopp det menneskesyn vi til stadighet jobber for skal prege al vår samhandling med barn og voksne.* Den grunnleggende filosofien her er, at barna lærer gjennom bla å konstruere sin egen kunnskap i samhandling med andre barn, omgivelsene sine og kompetente nysgjerrige voksne. Dette skjer ved at alle sansene, fornuften, fantasien og kreativiteten oppøves ved stadig stimulering. Når man tar i «materialet» oppnås en helt egen kunnskap, derav de kloke ord under. Ordet kopp, ball eller snø får f.eks. en helt annen betydning og det oppnås en helt forståelse når man kan ta på koppen/ballen/snøen og sanse den.

I avdelingens arbeide med språkstimulering er denne form essensiell for å øke forståelse og tydeliggjøre budskapet/ordet. Vi tar inn greiner med gule blader for å snakke om høsten og vi kan se bladene falle når vi rister treet og vi kan kjenne på de gule blader, høre når de knitrer, lukte på de, smake på de og snakke om de. Forståelse øker når man «gjør» side løpende med å ta alle sanser i bruk. Ordet *blad* får en annen forståelse når det filtreres gjennom sansene.

"Det man hører glemmer man,
det man ser husker man, det
man gjør forstår man"
(Loris Malaguzzi)

Nyere syn på barn og barndom innebærer at barn blir sett på som aktører og handlende subjekter i eget liv. Kompetente og i stand til å orientere seg i den kultur og de omgivelser de befinner seg i. Vi ønsker å tilrettelegge for best mulig utvikling ved å la barnet få utforske og tolke omgivelsene rundt seg. Vi voksne må være i en nær dialog og samhandling med barnet. Det er viktig å holde barnets spørsmål, tanker og teorier levende, samtidig som vi studerer måten barnet leter etter svar og skaper mening i verden på. Hver dag spiller barna ut ideer, undringer, interesser, spørsmål osv. At kunne stimulere til videre forståelse og dypere interesse er et viktig redskap for pedagogene i samspillet med barn. Ser vi på vulkaner er det uante muligheter for å videreutvikle interessen, målet er at den voksne som veileder får utdypet og utvidet barnas opplevelser, tanker og kunnskaper om

et tema ved å anerkjenne barnas perspektiver og ta utgangspunkt i de gode spørsmålene-ikke bare i de voksnes gode ideer. Å anerkjenne barn handler også om å være åpen for å la seg korrigere av barnets syn på verden.

Dokumentasjon er et viktig redskap. Spesielt fordi vi voksne, sammen med barna, kan bruke denne dokumentasjonen til å reflektere over oppdagelser, erfaringer, videre læring og løsninger.

Dokumentasjoner er også synlige for foreldre slik at de kan følge opp arbeidsprosessene barna gjennomgår. Bruken av digitale hjelpemidler er viktige redskaper for oss i refleksjonsarbeidet med barnet, men også som dokumentasjon for praksis.

Vi ønsker at det fysiske miljøet skal fremme det pedagogiske arbeid og ser på det som en viktig ressurs.

Tre pedagoger som påvirker barnet:

«De voksne- De andre- Det fysiske miljø»

Vi prøver å innrette oss spennende og dynamisk-er barna opptatte av sykehus er vi raske til å innrette sykestue i en krok. Utkledning og teater i en annen krok. Avdelingens evne til å fremstå innbydende til lek er viktig for oss. Leke- og opplevelsesmiljøet er bevist innrettet med ønske om at stimulerer sansene og gi grobunn for lek.

Hos oss får barna erfaringer med å delta i beslutningsprosesser. De skal oppleve at de har en stemme og at deres stemme betyr noe for felleskapet. Vi har konstant fokus på at barna skal få erfaring med demokratiske prosesser og delaktighet i hverdagen. Barna har stor medvirkning i sin hverdag hos oss og vi tilrettelegger for at møte barna der de er i sin utvikling, f.eks. når vi har grupper.

Vi arbeider ut fra barnas funderinger, interesser og undringer og deres nysgjerrige søken etter stadig ny kunnskap.

Vi tenker og arbeider tverrfaglig i arbeidet vårt – rammeplanens fagområder opptre på tvers i alt vi gjør. Språk i aktiviteter og lek, på tur og i nærmiljø er det etikk og teknikk osv.

Vi er opptatt av de estetiske fagene og betydningen de har for barnas utvikling av kreativitet, felleskap, dannelse og selvværd.

Dokumentasjon av barnas prosesser og opplevelser er viktige redskap for å synliggjøre det pedagogiske bakteppe vi omgir oss med.

Prosesen og det å kunne skape rom for fordypelse i prosjektarbeid av større eller mindre grad, i større eller mindre grupper med utgangspunkt i barnas utspill eller fascinasjoner er faste aktiviteter som vi vekter høyt.

Prosjekt arbeid - fascinasjon og fordypelse

Prosjektarbeidsformen kan ses som et alternativ til de tendenser som gjør seg gjeldende innenfor den pedagogiske tenkningen i dag, der læringsutbytte og alt som kan måles, veies og testes, blir regnet som det viktigste.

Å lytte og observere med det formål å få øye på hva som engasjerer barna er oppstarten for tema i prosjektgruppene. En interesse kan føre til lange eller kortvarige fordypelser-alt etter barnas interesse. Viktig å nevne at denne arbeidsform er essensiell i tilgangen til barns

opplevelsesverden uansett om det fastsettes i et mere eller mindre formelt tidspunkt i større eller mindre grupper.

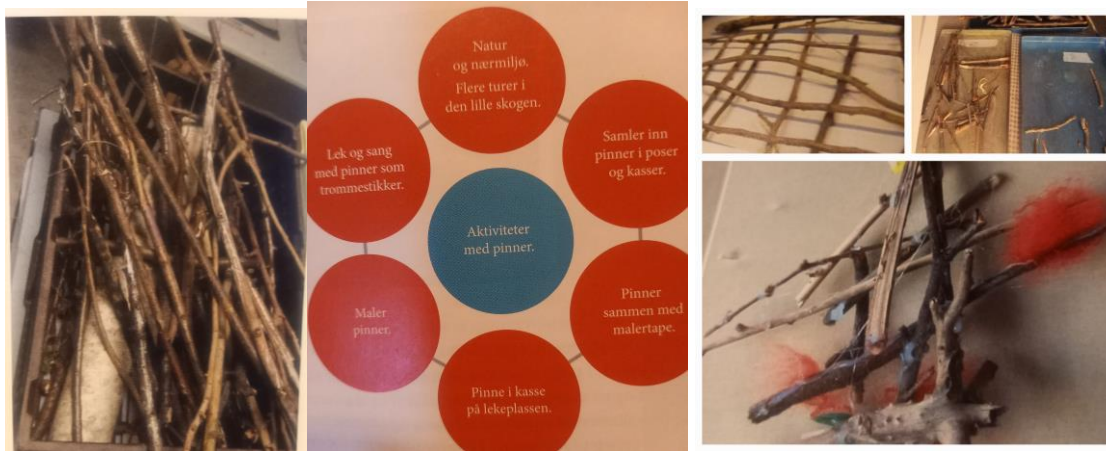
<p>Tradisjonelt temaarbeid</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voksenstyrt • Den voksne fastsetter mål/innhold • Det ferdige resultat er viktig • Individuell læring • Den voksne har en undervisningstone <p>Barnesyn</p> <ul style="list-style-type: none"> • voksen-barn relasjon er en subjekt- objekt relasjon. <p>Læringssyn</p> <ul style="list-style-type: none"> • legger vekt på rett og gale svar • læring er en individuell prosess • lineært 	<p>Prosjekt arbeid/fordypning inspirert av Reggio Emilia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Deltakerstyrt • Den voksne følger barnas interesser • Den voksne setter rammene • Den voksne er reflekterende, utfordrende og veiledende • Proessorientert • Den voksne har en utvekslingstone <p>Barnesyn</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voksen -barn relasjonen er en subjekt-subjekt relasjon <p>Læringssyn</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konstruktivistisk • Læring er både en individuell og en gruppeprosess • Legger vekt på en lekende, meningsskapende og sansende læremåte
---	---

Etter idemyldring må det reflekteres og videreutvikle på det man har sett før «tema landes» . Noe av målet med prosjektene, de store eller de små, er, at barna får stadig økt kunnskap om det de gjør, lytte til andres hypoteser, de lærer seg både å samarbeide med andre og noe om seg selv. De får erfaringer med at finne løsninger i et felleskap med andre barn. Den voksne har ikke definisjonsmakten, så barna lærer også noe om sin egen viktige rolle og påvirkningskraften de har. De får gå i dybden med noe de interessere seg for. Sosialisering og danning, samspill og språk samtidig..

Prosjektet er ferdig når barna kjenner seg ferdige med det. Varighet av et prosjekt kan være alt fra 30min, 5 timer til to år.

Dette er en arbeidsmåte der den overordnede pedagogiske tanken er å la barnas ideer, interesser, tanker og nysgjerrighet vise vei for læring i samspill med andre. Fremdriften i prosjektet blir til i en vekselvirkning mellom barnets spor og den voksnes blikk for barnet og evne til at drive prosjektet videre. Den voksne skifter mellom roller, deltaker og observatør. Det er pedagogens oppgave å etablere de fysiske rammene, slik at det blir mulig å gjennomføre utfordrende aktiviteter, undersøkelser, eksperimenter og læring i felleskap. Den voksne kan være bak, ved siden av eller foran barna. Når *man står bak barna*, har man rollen som observerende og lyttende. Når man vil møte barna i deres eget uttrykk og hjelpe dem til å videreutvikle dem, er det avgjørende at man begynner her. Denne måten å forholde seg på, kan gi stor innsikt i hva barna er fascinerte av og interessert i. Når den voksne står ved siden av, inngår man i et samspill med barna der alle deltar på de samme premisene. Dette kan skje i skapende eksperimenterende situasjoner som oppstår

spontant hos barna, og som pedagogen griper fatt i. Samvær rundt et tema inneholder mange muligheter for slike samspill. Når man stiller spørsmål og undrer seg sammen eller ler og eksperimentere sammen, får man muligheten til å oppleve at alle er likeverdige.

Når den voksne *står ved siden av*, og innta en veiledende rolle i barnas skapende prosesser, trår man til i den grad det er nødvendig for å hjelpe barna videre.

Når den voksne griper inn, er det en hårfin balanse mellom å forme barnets prosjekt og bevare barnets kreative skapning eller voksen styre for mye. Igjen gjelder det å være åpen for barnas opplevelses verden og innta et barneperspektiv, uansett om barnet er 2 eller 5år.

Når den voksne står *foran* har man en styrende posisjon f.eks når barnet samles til prosjektarbeid. Her setter man de ytterste rammene for det som skal foregå, og underveis vil det kunne oppstå situasjoner hvor den voksne må kunne strukturere forløpet. Når den voksne har denne rollen, kan man bla skape oversikt og ro. Pedagogen skal sørge for å bevare konsentrasjonen og organisere de fysiske rammene og skape en stemning som inspirerer og understøtter tema. Å være foran innebærer også at man som voksen søker kunnskap og informasjon som er knyttet til tema. Når man befinner seg i posisjonen foran barna, kan man skifte mellom å innta posisjonen litt bak og litt foran hvis det er behov for det. Det viktigste er at pedagogen er bevisst og klar over at vedkommende har forskjellige roller å velge imellom.

Pedagogen skal ha evnen til å være tilgjengelig, anerkjennende, nærværende og lydhør og kunne leve seg inn i det som foregår samtidig som man skal kunne vise vei til nye muligheter.

Pedagogisk dokumentasjon kan være: notater, lyd/videoopptak, foto, noe barna har tegnet eller laget i kreative prosesser. Sammen med barna vil vi dokumentere hverdagen i barnehagen. Gjennom vår organisering av dagen har vi lagt opp til en rytme der prosjekter, frie aktiviteter, ro og lek, rutiner, spontane oppdagelser, møter og refleksjon utgjør en meningsfull sammenheng. I den daglige hvilestund får alle en rolig avslappende stund og vi bygger på felleskapet ved å være sammen.

Vi er opptatt av materialer, opptatt av og gi barna en persepsjonsbasert, kroppslig og begrepslig inngang til forståelse av ulike fenomener, vi voksne må være åpne på å møte ulike fenomener på et likeverdig nivå i samspill med barnet. Materialene må være varierte, stimulerende og utfordrende.

Ull, leire, pinner, gips, steiner, papp, rør og fjær etc.. Vi er beviste på å samle inn til avdelingens lager av «diverse», vi har natur materialer som bakgrunn for- og supplement til leken. Kjøpmannsvarer, sykehus utstyr og frisørutstyr er med på å danne spennende rammer og støtte til leken. Våre digitale hjelpemidler vil gi barna erfaringer i å finne løsninger og utvide kunnskaper. “Hvis et barn skal kunne velge, må det kjenne mulighetene”. Vi voksne må synliggjøre mangfoldet av muligheter og skape et miljø hvor det er stor variasjon for barn kommunisere på «100 måter» (lek, fortelling, utformning, tegning, sang ect...)

Aristoteles (384-322 f.kr.) sier det godt!

Intet er i forstanden, som ikke først har vært i sansningen

Medvirkning

Barns medvirkning er nedfelt i FNs barnekonvensjon, i Barneahageloven § 1 og § 3, og Grunnloven § 104.

Medvirkning rommer mere enn medbestemmelse. Alle barn har rett til å erfare at deres stemme blir tatt på alvor. De skal erfare å ha innvirkning og få innflytelse på fellesskapet og det som skjer i barnehagen. De skal få mulighet til deltakelse i planleggingen og vurderingen. De skal ha ytringsfrihet og samtlige uttrykk skal bekreftes og tas på alvor. Barnas synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med deres alder, erfaringer, individuelle forutsetninger, behov og modenhet. Vi tilrettelegger etter alder og modning.

De voksne skal motivere til medvirkning i det daglige livet i barnehagen slik at barna har innflytelse på sin egen hverdag. Praksis skal preges av respektfulle og relasjons kompetente voksne med et subjekt -subjekt orientert fokus. OG god tid-medvirkning trenger tid, barn trenger tid.

ÅRSTIDENE

Vi ønsker å gjøre barna oppmerksomme og fremme forståelse og gleden ved å erfare skiftet i naturen gjennom året samt dele gode natur opplevelser. Respekt for natur og dyr er viktige verdier å overføre. Årstidene følger oss hver dag.

- Vi vil synliggjøre de forskjellige årstiders særhet i samling, observere temperatur skift. Kople sammenheng mellom påkledning og årstid. Følge fuglene i skog og utenfor vinduet
- Vi synger og lære sanger om naturen og årstidene
- Gi barna varierte opplevelsesinntrykk i møtet med naturen
- Gjennom sansemessig erfaringer, se, kjenne, lukte, lytte og smake
- Bruke formingsaktiviteter til å få frem spennende uttrykk og styrke kreativiteten. Hente inn materiale fra naturens skattkammer. Synliggjøre årstiden på avdelingen.
- Ha gode opplevelse sammen på lekeplassen og på tur
- Motoriske utfoldelser i nature I al slags vær.
- Fuglemat på vinteren og dyr ellers i naturen
- Jobbe med de fire elementer ild, luft, vann og jord.

- Kreative uttrykk
- Lage mat ute og lære litt om påkledning, merke sesongskift på egen kropp
- Miljøvern/bevissthet omkring gjenbruk/bæredyktighet. Vi kaster papir og vi sorterer matavfall i egen søppelkasse.

Barns lek i naturen danner et godt grunnlag for den senere utviklingen av matematiske kunnskaper. Kunnskap om tyngdekraften, geometriske figurer, følelse av tid, kunnskap om ulike materialer, tall, vekt, orden og systemer lært gjennom erfaring og testing på lekeplassen og på turer. Natur opplevelser er også en perfekt arena for kjennskap til ulike planter, insekter og andre dyr og realfag. Utforske det ukjente og lag fantasien få fritt spill. Vi finner mye på en tur og en lek med f.eks. meitemark gir oss gode etiske overveielser sammen med barna. I år vil vi legge til rette for uteliv en hel dag i uken, hvor barna (fortrinnsvis de eldste) vil være ute fra morgen av og lage maten sin selv på bål i bålhytta.

REALFAG- undring, utforskning og eksperimentering. Matematikk og naturfag

Vi ønsker i vår daglig hverdag å støtte barns undring og utforskning og legge til rette for at Havhesten skal være et sted med grobunn for eksperimentering og mange spørsmål.

Vi vil støtte opp om barns nysgjerrighet og vitebegjær ved å være nysgjerrige rollemodeller og vise vei. Realfaget dekker også kunnskap om før matematiske begreper og naturfag og med utgangspunkt i det vil legge til rette for gode opplevelser med tall, former, mengder, størrelser, ulikheter, vekt, sanser, mm. Alt utfra alder og interesse. Barna og voksne skal få undre seg sammen, utforske og prøve å finne forklaringer eller teste sine hypoteser.

På Havhesten vil vi legge til rette for arbeidet med realfag bla gjennom:

- Fokus på før matematiske begreper i hverdagen og på tur. (vi voksne må være gode til å få øye på og vise frem)
- Gode voksne modeller som undrer seg med barna og bruker de omkringliggende muligheter for å utvide forståelsen (eks størrelsesforhold på ting i skogen, barn og voksne på lekeplassen, store og små pinner, steiner osv, former, sortering i lek, mønstre, mål osv.)
- Legge til rette for spørsmål, utforskning og eksperimentering.
- Bruke sang, lek, spill, rim og remser og eventyr
- Utforskning og tilrettelegging for eksperimenter
- Hverdagssituasjoner for å synliggjøre begreper
- Bruk av naturen -høste, være i, leke i.
- Formingsaktiviteter
- Være nysgjerrige, her må de voksne være gode rollemodeller og hjelpe med å få øye på.

ARBEID MED SOSIAL KOMPETANSE FOR Å FOREBYGGE MOBBING OG STYRKE BARNAS SAMSPILLSKOMPETANSE OG LIVSMESTRING.

Barnehagens skriv om mobbing danner grunnlaget for arbeidet med nulltoleranse for krenkende adferd/mobbing.

Sosiale kompetanser utvikles gjennom fellesskaper og relasjoner med og i samspill med andre, gjennom de opplevelser og utfordringer vi sammen møter og skaper.

Vi vil jobbe med å styrke sosial kompetanse og samspill: i samling, ved konfliktløsning, i lek og i alle daglige situasjoner. Være rolle modeller og støtte til det sosiale samspill.

Barn på havhesten skal oppleve å ha en god venn eller flere og selv være en god venn. De skal erfare å ha og få lekekamerater og selv være en attraktiv leke partner med god kunnskap om hvordan man får og opprettholder vennskap. Justere følelser og impulser jobber vi med kontinuerlig i alle daglige situasjoner hvor det oppstår muligheter for læring on the spot-der lærer man nemlig best.

Vi vil fokusere på oppbygging av barnas selvværd og selvtillit- både i leken, inne og ute, i samspill, i de skapende aktiviteter. Det er i samfunnet stort søkelys på viktigheten av en sunn psyke og det å mestre sitt liv og håndtere motgang.

Speiling av barnets følelser i avstemte samspill med voksne, støtte, anerkjennelse og erfaring med mestring bidrar til oppbygging av selvværd og selvtillit. Egenskaper som til sammen gjør noe for barnets evne til å håndtere livet, dette er individuelt og allikevel vet vi mye om hvilke egenskaper som bidrar til «et godt liv». Det menneskesyn, barnet som subjekt, som vi har fokus på hos oss, er i forskningen om mentalt helse, et skritt mot en sunn selvfølelse.

Den måten barnet møtes på i barndommen har vidtrekkende konsekvenser langt inn i voksenlivet, det vet vi fra omfattende forskning, derfor har barnehagen så stort fokus på bla tilknytning og tilknytnings fremmende praksis. Fokus på oppstarten, tett voksenkontakt, trygghet og relasjons kompetanse, anerkjennelse, det å bli sett og tatt på alvor er andre verdifulle påkledninger til livet. Med fokus på barnets iboende kompetanse ønsker vi å jobbe med å styrke barnets evne til selv kontroll, ansvar, selvhverdelse, pro sosial adferd, tåle å tape i spill, tåle motgang, regulere følelser mm. *Vi prøver å møte hvert enkelt barn hvor de er.*

Å være klar til å mestre livet er ikke et «ferdigkitt» vi kan presentere i barnehagen dessverre, men vi kan hjelpe barnet godt på vei med sosiale ferdigheter som kan være en styrke i samspillet med andre.

Livsmestring skjer i livets kontekst og utvikler seg gjennom nettopp hele livet.

Vi ønsker å være oppmerksomme, tilstedeværende og holdnings beviste voksne i arbeidet vårt. For å sikre en stadig utvikling må det foregå en stadig evaluering av praksis og en stadig refleksjon over erfaringene barna får. Dette gjør vi kontinuerlig og ukentlig på våre møter.

Vi ønsker at barna skal lære noe om og få erfaringer med å kunne ta og opprettholde positiv kontakt med andre.

- Utvikle positiv holdning til egen læring
- Kunne ta en rolle og se en sak fra flere synsvinkler
- Kunne samarbeide med andre, ta hensyn til og vise omsorg for andre.
- Utvikle et godt muntlig språk
- Kunne kommunisere effektivt på ulike plan.
- Utvikle et godt selvbilde så barnet kjenner sine egne grenser og kan vise respekt for andres.
- kunne tåle motgang og stå imot press
- Vi vil etterstrebe et godt samspill i et miljø kjennetegnet av fellesskap, nærhet, innlevelse, anerkjennelse og respekt for enkeltbarnet i tråd med vår målsetting og menneskesyn.

Vi vil alltid prate om hva følelser er, anerkjenne og ta barns følelser på alvor.

Synliggjøre forskjellige ansiktsuttrykk og gi barna et begynnende emosjonelt språk.

- Hjelp og oppfordre barna til å finne løsninger selv.
- Bruke rollespill for å eksemplifisere hendelser. (fx konflikter, uoverensstemmelser, uvennskap, glede, vennskap)
- Vi vil ha en avdeling hvor vi fokuserer på det positive, på muligheter og hvor vi har det gøy og tenker på hverandres beste og synliggjør det.

Sosialt kompetente barn har lettere for å få venner, har et bedre utgangspunkt for å håndtere mobbeadferd og fungerer bedre individuelt og i gruppe.

Sammen med dere foreldre må vi trekke i samme retning og være inkluderende i måten vi møter andre på.

Blir man som barn møtt positivt er det med til å danne barnets indre forestilling om hvem man er. Omvendt hvis man ofte møttes negativt, så bidrar denne følelsen til ens forestilling om hvem man er som person.

At møte barn for det de er, ikke det de gjør.

Vi skal hjelpe barn i prosessen med å forstå seg selv innefra og andre utenifra.

På Havhesten vil vi legge til rette for arbeidet med sosial kompetanse ved å:

- Arbeide med respekt, likeverd og vennskap

- Sette ord til handling
  - Øve på og gi barn gode konfliktløsnings strategier
  - Inklusjon
  - Arbeide med trygghet, tillit og ansvar
  - Inn toning mot barnas alder og forutsetninger
  - Bruke alle daglige situasjoner for å fremme sosial kompetanse. Daglige situasjoner bugner av muligheter på å øve.
  - Drama og teaterlek, øve på å stå frem i en gruppe, glede og felleskap
  - Arbeide med positive sosiale relasjoner, regulering av følelser, tolke andres signaler og empati.
- Jobbe bevist med små grupper for å skape nære samspillsituasjoner med barna tett på. Fokus på psykisk helse gjennom å arbeide fokusert med følelser og uttrykk.

LEKENS BETYDNING

Forskningens bidrag inn mot barnehagene har gitt oss verdifulle kunnskaper om lekens viktige rolle for små barn. Rammeplanen vektlegger lekens verdi og i barnehagen er leken den viktigste læringsarena for barna. Vi vekter den frie leken høyt.

Barns lek er fundamental for en sund personlighetsutvikling. Når barn leker, finner de ut av noe om hvem de er.

Leken skal ha en fremtredende plass i barnehagen. Lek er glede, begeistring og fantasi. Lek er å bestemme selv, lek er å være til stede, lek gjør sosial og skaper relasjoner. Lek er raseri og frustrasjon når man ikke får det som man vil eller man ikke kan gjøre seg forstått. Vi er mange og vi skal bli enige og det er ikke lett, men det er utviklende. Lærdom om -og erfaring med mangfold bidrar til økt toleranse og forståelse.

Rammene vi har, er ikke alltid lette, det kan være sykdom og de gode pedagogiske prosesser forringes dessverre med lite bemanning. Vi har alltid bruk for mange fang og ekstra arme.

Lek utvikler kreativitet, språk og organiseringsevne. Lek utvikler forståelse for andre og seg selv og den utvikler samarbeidsevne. Lek er alltid frivillig.

I leken oppøver barnet ferdigheter, bl.a. ferdigheter til at inngå i sosiale relasjoner. Gjennom leken trenes og utvikles tenkning, hukommelse, evnen til at forstå sammenhenger, til at lære at adskille virkelighet og fantasi. Argumentering og forhandling.

I leken bearbeides opplevelser fra virkelighetens verden og ferdigheter erhverves, motorisk, språk og intellektuelt.

Barn snakker mere når de leker (J.M Brown 2019) og minst i voksenstyrte aktiviteter. Lek er en enorm språkstøttene aktivitet! I leken er det ingen risiko for å gjøre feil, som barn fort oppdager kan være en del av agendaen i f.eks. «språkgrupper» og derfor ikke sier nær så mye som i lek.

Igjen er alle de 7 fagområder representert i leken, barn leker. Barnet lærer seg selv å kjenne og ta hensyn til andre i lek. På egen hånd og med trygg og støttende følge av voksne. Leken stimulerer til estetiske uttrykk, avspeiler etiske opplevelse og stimulerer læring og utvikling. Den foregår oftest i samspill med andre og utvikler barnets identitet og selvfølelse. I leken snakkes det, forhandles og gledes, krangles og forsones.

Vi voksne i barnehagen må verdsette leken, kunne sette oss inn i den og vise positive holdninger og anerkjennelse i forhold til den. Vi må være lydhøre og engasjerte. Vi må tørre og legge læringsfokuset vekk og **se leken for det den er**. Glede, latter, villskap og fantasi, bevegelse og kropp. Hyl og skrik, rot og kaos. Utforskning, utprøving osv.

De voksne må også kunne hjelpe til med at få leken i gang og gå inn i leken som deltager og inspirator. Vi må gi utviklende innspill til leken.

Av og til må vi bryte inn/delta i leken for at veilede og støtte. De voksne må være tilstedeværende og kjenne til metoder for å styrke og utvikle, løfte og berike leken.

Vi jobber kontinuerlig med å styrke og utvikle voksenrollen i alt samvær med barna.

Det må være et inspirerende miljø og lekende kunnskapsrike mennesker i det.

Avdelingen er åpen og oversiktlig, leker og materiell er lett tilgjengelig for barna for å inspirere til lek og aktiviteter. Rommene skal skape lyst til lek, lyst til kreativitet og å bruke fantasien. De flytt- bare reolene gjør det mulig å skjerme og ivareta barns lek. For at leken skal blomstre trenger barna tid, plass, ro og noe å leke med.

Barn liker vakre, rare, mystiske, historiske og magiske ting som får tankene på gli - hva er den til, hvem er det sin, hvor har tingen vært, hva kan den brukes til? Uansett alder blir barn beriket sansemessig. De voksne være gode samlere og evne og viderefører materialene i eventyr, drama, kunst, lek osv. Teater scenen vår har allerede vært i bruk mange ganger, det lages samling av de helt små, det vises små teaterstykker, det er oppvisning og det kjøres biler og lekes med dyr.

Man kan inspirere barnas fantasi ved å tilføye ting til avdelingen, i samlingsstund, til formingsarbeid, fortelle om, på utstillinger eller henge noe i taket for å skape spennende rom. Disse magiske ting kan få fart på fantasien, språket og inspirere til lek. Små tablåer oppstiller vi daglig til å fryde øyet og sparke lett til kreativiteten og leken.

HUSK! I leken kan alle fly!

Ved å bruke fortellinger ønsker vi å inspirere barna til videre lek. Barna bærer med seg sine egne fortellinger, vi lager nye sammen, samtidig som vi voksne byr på kulturens og litteraturens fortellinger. Voksne kan også gi impulser til rolleleken gjennom ulike fortellinger. De kan fortelle gjennom til eksempel å lage bordteater med figurer og bruker konkrete gjenstander. Slik viser vi for barna hvordan man kan «oversette» en fortelling til en lek. Barna og voksne kan i fellesskap skape roller, handling, rom og tid, kostymer, rekvisita, spenning og tempo til leken.

Vi skal introdusere barna for spennende leker og fortellinger, som vi selv også deltar aktivt i.

Voksenrollen i lek er nettopp å være leken, å være en støtte og en hjelper, en som kan se når det

trengs og berike leken eller bare være i nærheten og støtte et barn. Kunne inngå i leken og være medspiller og inneha en rolle.

Den voksne skal sikre at alle har det bra i leken.

Ved å ta fantasi og fortellinger, språket, kreativiteten og barns interesser i bruk, skal vi skape en spennende, pirrende og morsom hverdag for barna, hvor lek har en sentral rolle og det er tilrettelagt for progresjon.

På Havhesten vil vi legge til rette for den gode leken ved at sørge for:

Sørge for at de ansatte har gode kunnskaper om barn og lek og at de kan omsette det de vet i praksis.

- Godt leke miljø med variert inspirasjon
- Mye tid til selvbestemt lek
- Støttende, tilstedeværende voksne med gode kunnskaper om lek og relasjonsarbeid
- Styrke og følge opp barnas initiativ
- Leke grupper med tett voksenkontakt
- Prioritering av lek og utvikling av leke kompetanse
- Godt psykososialt miljø • Anerkjennelse og god takhøyde.. **Veldig lekne voksne** er et must.

SPRÅKUTVIKLING OG SPRÅKSTIMULERING

Språket har vi i fokus på gjennom hele året, hvert år.

Barnehagen har 2 språkansvarlige pedagoger. Karen på Havhesten og Monika på Kråkebolla. Vi har sammen ansvaret for å utvikle, styrke og høyne kompetansen til de ansatte for å sikre god kvalitet i barnehagens språkarbeid. Vi vet fra massiv forskning viktigheten av, at barn har et velfungerende språk og at miljøet barna ferdes i tilrettelegges godt samt at de voksne har kompetanse i hvordan barn tilegner seg språk.

Vi vil på Havhesten, jobbe for at tilrettelegge best mulig for at alle skal få gode muligheter til å mestre språket. Eventyr, daglig samtale og fortelling er et allsidig godt utgangspunkt for å arbeide med språk i alle former og ved utstrakt bruk av konkrete og visuelle hjelpemidler vil vi sikre en bred forståelse på tvers av alder. Fokus på de daglige «gull» samtalene som de fremste verdifulle arenaer hvor språket brukes og læres.

På Havhesten ønsker vi å legge til rette for dette gjennom:

- BEVISTE kompetente VOKSNE i hverdags samtaler.
- Høytlesning hver dag, samtale om tekst
- Språkstimulering gjennom daglige, naturlige aktiviteter.
- En til en samtaler og felles fokus.
- Stifte bekjentskap med forskjellige former for uttrykk.
- Være gode språk modeller for barnegruppen.
- La barna møte forskjellige symboler og respondere på deres initiativ når det gjelder interessen for tall, mengder og bokstaver.
- Skriftlige, muntlige og musiske overføringer i et kulturelt perspektiv. • Ha gode bøker med spennende bilder på avdelingen
- Dokumentere praksis.

- Skape et godt miljø for samtale gjennom å ha god tid, lytte og plass.
  - Barna skal gradvis få mot og selvtillit til å stå frem i en gruppe.
  - Lære sangleker, nye og gamle. Synge, lære rim og regler.
  - Bruke «språk stimulerende» materiell. Spennende bøker, bilder, spill og filmklipp. Sammenheng og den voksnes evne til å utnytte situasjonen er viktig.
  - Finne nye spennende forfattere som kan gi nytt liv til barnekulturen
  - Eventyr, rim eller remser vi fordyper oss i og forteller ved hjelp av drama, teater, forming og bøker. Alle eventyr vil stå i forhold til alder.
- Sørge for at de ansatte kan noe om språkutvikling til barn og kan omsette dette.

Fortelling er en naturlig del av språkarbeidet på avdelingen. Ofte er fortellingen knutepunkt for samtale (noe man har opplevd og gjenforteller i samling, ved måltidet, ute, i do kø, i påkledning osv.) De voksne bruker f.eks. fortellinger fra deres eget hjem, egne barn, egne opplevelser for å speile barnas opplevelser og erfaringer. Med ord tilpasset mottaker og i en utvekslende tone (Paludan 09)

- Drama, dukketeater, rim, remser, musikk og sang leker, instrumenter blir brukt i språkarbeidet. Vi er meget beviste på gode språk situasjoner som dukker opp i hverdagen, i relasjon og i situasjoner hvor barna får direkte føling med ord og materialer så vil ordenes sammenheng få større betydning og læringsutbyttet øke. (vasker man og står med hendene i såpe og vann så vil forståelsen for vann og såpe, bli vått, kalt og varmt vann, få en dypere forståelse hos barnet enn hvis man bare snakket om vann, såpe, varmt og kaldt vann. Sanser erfaringen + ordet = større utbytte og bedre forståelse som nevnt tidligere også.

DIGITAL BARNEHAGE

På Havhesten bruker vi digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet til utforskning, bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Vi har fått projektor på avdelingen som vi bruker i det pedagogiske arbeidet som for eksempel til felles opplevelser, finne ut om temaer vi er nysgjerrige på, se bilder vi har tatt, film av oss selv osv.

Barna kan selv ta bilder, skape fortellinger eller film som de kan vise til hverandre.

Høytider, tradisjoner og fellesarrangementer på tvers av huset er hyggelige og sosiale lyspunkter i barnehageåret som vi alle gleder oss til.